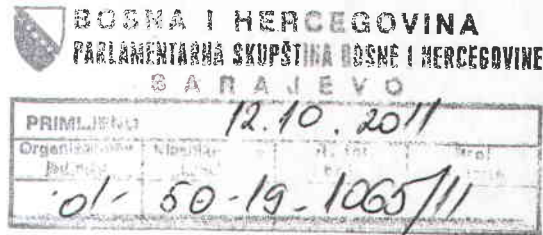

Ministry of Civil Affairs

Број: 07-34-8-3719-ХД/08
Сарајево, 10. 10. 2011. године

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Парламентарна скупштина БиХ
Представнички дом
Трг БиХ бр. 1
71 000 Сарајево

Предмет: Препорука о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200, из 2010. године,
Међународне организације рада, - достављамо -

Савјет министара Босне и Херцеговине, на 161. сједници одржаној 15.09.2011. године, размотрио је и усвојио Информацију у вези с Препоруком о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200, из 2010. године, Међународне организације рада.

Том приликом Савјет министара Босне и Херцеговине је прихватио Препоруку о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200 и задужио Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине да Препоруку о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200, из 2010. године, Међународне организације рада достави Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине као информацију.

У складу са напријед наведеним и ставом 7. члана 19. Устава Међународне организације рада, у прилогу достављамо Препоруку Међународне организације рада о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200, из 2010. године, лекторисану на сва три службена језика у Босни и Херцеговини, за информацију.

С поштовањем,

Прилог:

- Текст Препоруке бр. 200
- Закључак Савјета министара БиХ

Доставити:

- Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ
- а/а

Број: 07-34-8-3719-ХД/08
Сарајево, 10. 10. 2011. године

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Парламентарна скупштина БиХ
-Дом народа-
Трг БиХ бр. 1
71 000 Сарајево

Предмет: Препорука о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200, из 2010. године,
Међународне организације рада, - достављамо -

Савјет министара Босне и Херцеговине, на 161. сједници одржаној 15.09.2011. године, размотрио је и усвојио Информацију у вези с Препоруком о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200, из 2010. године, Међународне организације рада.

Том приликом Савјет министара Босне и Херцеговине је прихватио Препоруку о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200 и задужио Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине да Препоруку о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200, из 2010. године, Међународне организације рада достави Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине као информацију.

У складу са напријед наведеним и ставом 7. члана 19. Устава Међународне организације рада, у прилогу достављамо Препоруку Међународне организације рада о HIV-у, AIDS-у и свијету рада бр. 200, из 2010. године, лекторисану на сва три службена језика у Босни и Херцеговини, за информацију.

С поштовањем,

Прилог:

- Текст Препоруке бр. 200
- Закључак Савјета министара БиХ

Доставити:

- Дому народа Парламентарне скупштине БиХ
- а/а

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

551

07

3/23

Broj: 05-07-1-1761-34/11
Sarajevo, 19.9.2011. godine

MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA
- n/r tajnika Ministarstva -

SARAJEVO

PREDMET: Obavijest o zaključku Vijeća ministara BiH

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 161. sjednici održanoj 15.9.2011. godine, razmotrilo je i usvojilo Informaciju u vezi s Preporukom o HIV-u, AIDS-u i svijetu rada br. 200, iz 2010. godine, te je, s tim u vezi, zaključilo:

- prihvata se Preporuka Međunarodne organizacije rada o HIV-u, AIDS-u i svijetu rada broj 200, iz 2010. godine;

- zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova da Preporuku Međunarodne organizacije rada o HIV-u, AIDS-u i svijetu rada broj 200, iz 2010. godine dostavi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine kao informaciju, te nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini, socijalnim partnerima i relevantnim organizacijama na razmatranje, uz obavezu da oni Ministarstvu civilnih poslova dostave informacije o aktivnostima poduzetim u cilju provedbe odredbi Preporuke.

O zaključku vas informiramo radi njegove provedbe.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА РАДА

ПРЕПОРУКА 200

**ПРЕПОРУКА О HIV-у, AIDS-у И СВИЈЕТУ РАДА,
КОЈУ ЈЕ УСВОЛИЛА КОНФЕРЕНЦИЈА НА СВОМ 99. ЗАСЈЕДАЊУ
ЖЕНЕВА 17. јуни 2010. ГОДИНЕ**

ИЗВОРНИ ТЕКСТ

Препорука 200

ПРЕПОРУКА О HIV-у, AIDS-у И СВИЈЕТУ РАДА

Генерална конференција МОП-а,

Након што ју је у Женеви сазвало Управно тијело Међународне канцеларије рада, и састала се на свом 99. засједању 2. јуна 2010. године, и

Констатујући да HIV и AIDS имају озбиљан утицај на друштво и економије, на свијет рада како у формалном тако и неформалном сектору, на раднике, њихове породице и оне који зависе од њих, на организације радника и послодаваца и на јавна и приватна предузећа, те нарушавају постизање пристојног рада и одрживог развоја, и

Поново потврђујући важност улоге Међународне организације рада у рјешавању проблема HIV-а и AIDS-а у свијету рада и потребу да Организација ојача своје напоре у постизању социјалне правде и борбе против дискриминације и стигматизације у погледу HIV-а и AIDS-а у свим аспектима свога рада и мандата, и

Подсјећајући на важност смањења неформалне економије постизањем пристојног рада и одрживог развоја како би се боље мобилизирао свијет рада у одговору на HIV и AIDS, и

Констатујући да високи нивои социјалне и економске неједнакости, недостатак информација и свијести, недостатак повјерљивости и недовољан приступ и приврженост лијечењу, повећање ризика од преноса HIV-а, нивои смртности, број дјеце која су изгубила једног или оба родитеља и број радника укључених у неформалан рад, и

С обзиром да сиромаштво, друштвене и економске неједнакости и незапосленост повећавају ризик од недостатка приступа превенцији, лијечењу, брзи и помоћи, те се стога повећава ризик од преноса, и

Констатујући да стигма, дискриминација и опасност од губитка посла коју трпе особе погођене HIV-ом или AIDS-ом представљају препреке за познавање нечијег HIV статуса, чиме се повећава рањивост радника на HIV и поткопава њихово право на социјалне накнаде, и

Констатујући да HIV и AIDS имају озбиљнији утицај на рањиве и ризичне групе, и

Констатујући да HIV утиче на људе и жене, иако су жене и дјевојке ризичније и осјетљивије на инфекције HIV-ом и непропорционално погођене пандемијом HIV-а у односу на мушкарце као резултат полне неједнакости, и да је стога оснаживање жена кључни фактор у глобалним одговору на HIV и AIDS, и

Подсјећајући на важност очувања радника кроз свеобухватну безбједност на раду и здравствене програме, и

Позивајући се на вриједности Кодекса праксе МОП-а *Кодекса праксе о HIV-у/AIDS-у и свијету рада* из 2001. године, и потребу да се ојача његов утицај јер постоје границе и празнине у његовом провођењу, и

Указујући на потребу промовисања и провођења међународних конвенција о раду и препорука и других међународних инструмената који су релевантни за HIV и AIDS и свијет рада, укључујући и оне које препознају право на највиши могући стандард здравља и на пристојне животне стандарде, и

Позивајући се на посебну улогу организација послодаваца и радника у промовисању и подршци националним и међународним напорима у одговору на HIV и AIDS у и путем свијета рада, и

Примјећујући важну улогу радног мјеста у погледу информација о приступу превенцији, лијечењу, бризи и помоћи у националном одговору на HIV и AIDS, и

Потврђујући да је потребно наставити и повећавати међународну сарадњу, нарочито у контексту Заједничког програма Уједињених народа за HIV/AIDS, како би се подржали напори да се проведе ова Препорука, и

Позивајући се на вриједност сарадње на националном, регионалном и међународном нивоу са структурама које се баве HIV-ом и AIDS-ом, укључујући и сектор здравља те одговарајуће организације, нарочито оне које представљају особе које живе са HIV-ом, и

Потврђујући потребу за утврђивањем међународног стандарда с циљем усмјеравања влада и организација послодаваца и радника у дефинисању њихове улоге и одговорности на свим нивоима, и

Одлучивши прихватити одређене приједлоге у вези са HIV-ом и AIDS-ом и свијетом рада, те

Одлучивши да ови приједлози добију облик Препоруке;

Усваја 17. јуна 2010. године сљедећу Препоруку, која се може назвати као Препорука о HIV-у и AIDS-у из 2010. године.

I Дефиниције

1. За потребе ове Препоруке:

- (а) "HIV" означава људски имунодефицијентни вирус; вирус који штети људском имунолошком систему. Инфекција се може спријечити одговарајућим мјерама;
- (б) "AIDS" се односи на синдром стечене имунодефицијенције који произилази из напредних стадија HIV инфекције, а карактеризирају га опортунистичке инфекције или тумори повезани са HIV-ом, или обоје;
- (ц) "особама које живе са HIV-ом" се сматрају особе заражене HIV-ом;
- (д) "стигма" значи друштвена ознака која, када је повезана са особом, најчешће узрокује маргинализацију или представља препреку за потпуно уживање друштвеног живота особа заражених или погођенх HIV-ом;
- (е) "дискриминација" означава сваку разлику, искључење или давање предности које има за посљедицу укидање или нарушавање једнакости за могућности или третман при запослењу или

професији, како је наведено у Конвенцији о дискриминацији (запослење и занимање) из 1958. године, и Препоруци из 1958. године;

(ф) под "угроженим особама" се подразумевају особе чији су животи измјењени HIV-ом или AIDS-ом због ширег утицаја пандемије;

(г) "разумно рјешење" означава сваку измјену или прилагођавање послу или радном мјесту које је разумно практично и омогућава особи која живи са HIV-ом или AIDS-ом да има приступ, или учествује или напредује у, послу;

(х) "рањивост" означава неједнаке могућности, социјалну искљученост, незапосленост или несигурно запослење, које произилази из друштвених, културних, политичких и економских фактора који чине особу осјетљивијом на инфекцију HIV-ом и напредовање AIDS-а;

(и) "радно мјесто" означава било које мјесто на којем радници обављају своје дјелатности, и

(ј) "радник" означава све особе које раде према било каквој форми или договору.

II Дјелокруг

2. Ова Препорука обухваћа:

(а) све раднике који раде према свим формама или договорима, и на свим радним мјестима, укључујући:

- (i) особе са било каквим запослењем или занимањем;
- (ii) оне који су на обуци, укључујући и приправнике и почетнике;
- (iii) волонтере;
- (iv) оне који траже посао и аплицирају за посао; и
- (v) отпуштене и суспендоване раднике;

(б) све секторе економске дјелатности, укључујући и приватне и јавне секторе и формалне и неформалне економије, и

(ц) оружане снаге и униформисане службе.

III Општи принципи

3. Сљедећа општа начела се требају примјењивати на све активности које су укључене у национални одговор на HIV и AIDS у свијету рада:

(а) одговор на HIV и AIDS се треба препознати као допринос остваривању људских права и основних слобода и равноправности полова за све, укључујући и раднике, њихове породице и оне који зависе од њих;

(б) HIV и AIDS се требају препознати и третирали као питање радног мјеста, које би требало бити уврштено међу битне елементе националног, регионалног и међународног одговора на пандемију уз пуно учешће организација послодаваца и радника;

(ц) не смије бити дискриминације и стигматизације радника, нарочито оних који траже посао и аплицирају за посао, на основу стварног или перципираног HIV статуса или чињенице да припадају регијама свијета или дијелова становништва који се сматрају ризичнијим или осјетљивијим на HIV инфекцију;

(д) спречавање свих метода пријеноса HIV-а би требао бити основни приоритет;

(е) радници, њихове породице и они који зависе од њих требају имати приступ и корист од превенције, лијечења, заштите и помоћи у односу на HIV и AIDS, а радно мјесто би требало играти улогу у олакшавању приступа тим услугама;

(ф) учешће и укључивање радника у осмишљавање, провођење и вредновање националних програма и програма о радним мјестима би требало бити препознато и појачано;

- (г) радници би требали имати користи од програма како би се на радном мјесту спријечили одређени ризици од преноса HIV-а и сродних заразних болести, попут туберкулозе;
- (х) радници, њихове породице и они који зависе од њих би требали уживати заштиту своје приватности, укључујући повјерљивост везану са HIV-ом и AIDS-ом, нарочито с обзиром на њихов властити HIV статус;
- (и) ниједан радник не би требао бити дужан да се подвргне HIV тесту или откривању свог HIV статуса;
- (ј) мјере за рјешавање HIV-а и AIDS-а у свијету рада би требале бити дио националних развојних политика и програма, укључујући и оне везане уз рад, образовање, социјалну заштиту и здравство;
- и (к) заштита радника на пословима који су посебно изложени ризику од преноса HIV-а.

IV Националне политике и програми

4. Чланице би требале:

- (а) усвојити националне политике и програме о HIV-у и AIDS-у и свијету рада и о безбједности и здрављу на раду, гдје већ не постоје, и
- (б) интегрисати своје политике и програме о HIV-у и AIDS-у и свијету рада у развојне планове и стратегије смањења сиромаштва, укључујући и пристојан рад, одржива предузећа и стратегије стварања прихода, према потреби.

5. У развоју националних политика и програма, надлежна тијела требају узети у обзир Кодекс праксе МОП-а о HIV-у/AIDS-у из 2001. године, и све накнадне ревизије, друге релевантне инструменте Међународних организација рада, и друге међународне смјернице усвојене на ову тему.

6. Националне политике и програми требају развијати надлежна тијела, у договору с најрепрезентативнијим организацијама послодаваца и радника, као и организација које заступају особе које живе са HIV-ом, узимајући у обзир мишљења релевантних сектора, нарочито здравственог сектора.

7. У развоју националних политика и програма, надлежна тијела требају узети у обзир улогу радног мјеста у превенцији, лијечењу, бризи и помоћи, укључујући и промоцију добровољног савјетовања и тестирања, у сарадњи са локалним заједницама.

8. Чланице би требале искористити сваку прилику за ширење информација о својим политикама и програмима о HIV-у и AIDS-у и свијету рада кроз организације послодаваца и радника, осталих релевантних субјеката за HIV и AIDS, и јавних канала информисања.

Дискриминација и промовисање једнаких могућности и лијечења

9. Владе, у консултацијама са најрепрезентативнијим организацијама послодаваца и радника требају размотрити пружање заштите која је једнака оној која постоји према Конвенцији о дискриминацији (запослење и занимање) из 1958. године, како би се спријечила дискриминација темељена на стварном или перципираном статусу HIV-а.

10. Стварни или перципирани статус HIV-а не би требао бити темељ дискриминације која спречава запошљавање или наставак радног односа, односно захтијевање једнаких могућности у складу с одредбама Конвенције о дискриминацији (запослење и занимање) из 1958. године.

11. Стварни или перципирани HIV статус не би требао бити разлог за прекид радног односа. Привремена одсутност са посла због болести или дужности пружања његе које се односе на HIV или AIDS би требала бити третирана на исти начин као изостанци из других здравствених разлога, узимајући у обзир Конвенцију о престанку радног односа из 1982. године.

12. Када су постојеће мјере против дискриминације на радном мјесту неадекватне за ефективну заштиту против дискриминације у односу на HIV и AIDS, чланице требају да прилагоде ове мјере или да донесу нове, те обезбиједити њихово ефективно и транспарентно провођење.

13. Особама са болешћу која је повезана са HIV-ом не би требала бити ускраћена могућност да наставе да обављају свој посао, уз прихватљив смјештај ако је потребно, док су здравствено способни за то. Мјере за поново постављање таквих особа на посао који је разумно прилагођен њиховим могућностима, проналажење другог посла кроз обуку или олакшавање њиховог повратка на посао треба подстицати, узимајући у обзир релевантне инструменте Међународне организације рада и УН-а.

14. Мјере се требају предузети на или путем радног мјеста како би се смањио пренос HIV-а и ублажио његов утицај тако што ће се:

- (а) обезбиједити поштовања људских права и основних слобода;
- (б) обезбиједити равноправност полова и оснаживања жена;
- (ц) обезбиједити радње за спречавање и забрану насиља и узнемиравања на радном мјесту;
- (д) промовисање активног учешћа жена и мушкараца у одговору на HIV и AIDS;
- (е) промовисати укључивања и оснаживања свих радника без обзира на њихову сексуалну оријентацију и да ли или не они припадају рањивој групи;
- (ф) промовисати заштиту сексуалног и репродуктивног здравља и репродуктивних права жена и мушкараца, те
- (г) обезбиједити ефективну повјерљивост личних података, укључујући и медицинске податке.

Превенција

15. Стратегије превенције би се требале прилагодити националним условима и врсти радног мјеста, и треба узети у обзир полне, културне, друштвене и економске интересе.

16. Превентивни програми требају обезбиједити:

- (а) да тачне, најновије, релевантне и правовремене информације буду доступне и приступачне свима у културално осјетљивом формату и језику кроз различите канале комуникација који су на располагању;
- (б) свеобухватне програме едукације за помоћ женама и мушкарцима да схвате и смање ризик од свих начина преноса HIV-а, укључујући и пренос са мајке на дијете, и схвате важност промјене ризичних понашања везаних уз инфекцију;
- (ц) ефективну заштиту на раду и здравствене мјере;
- (д) мјере за подстицање радника да сазнају свој HIV статус кроз добровољно савјетовање и тестирање;
- (е) приступ свим средствима превенције, укључујући али не ограничавајући се на гарантовање доступности потребних залиха, нарочито мушких и женских кондома и, по потреби, информација о њиховој исправној употреби, те доступност профилаксе након излагања;
- (ф) ефективне мјере за смањење високоризичних понашања, укључујући и оне за већину ризичних група, с циљем смањења учесталости HIV-а, и
- (г) стратегије смањења штете које се заснивају на смјерницама које је објавила Свјетска здравствена Организације (СЗО), Заједнички програм Уједињених народа за HIV/AIDS (UNAIDS) и Канцеларија Уједињених народа за дроге и криминал (UNODC) и друге релевантне смјернице.

Лијечење и нега

17. Чланице требају обезбиједити да се њихове националне политике и програми о здравственим интервенцијама на радноме мјесту утврђују у договору са послодавцима и радницима и њиховим представницима те да су повезане са јавним здравственим службама. Оне треба понудити најшири

спектар прикладних и ефективних интервенција за спречавање HIV-а и AIDS-а и управљати њиховим утицајем.

18. Чланице би требале обезбиједити да радници који живе са HIV-ом и они који зависе од њих имају користи од пуног приступа здравственој заштити, било да је то предвиђено у оквиру јавног здравства, система социјалног осигурања или приватног осигурања или других програма. Чланице би такође требале обезбиједити образовање и подизање свијести радника како би им се олакшао приступ здравственој заштити.

19. Све особе обухваћене овом Препоруком, укључујући и раднике који живе са HIV-ом и њихове породице и оне који зависе од њих, би требале имати право на здравствене услуге. Ове услуге би требале укључивати приступ бесплатном или приступачном:

(а) добровољном савјетовању и тестирању;

(б) антиретровирусној терапији и посвећеност образовању, информисању и подршци;

(ц) правилној прехрани у складу са лијечењем;

(д) лијечењу опортунистичких инфекција и полно преносивих инфекција, те било које друге болести повезане са HIV-ом, нарочито туберкулозе, и

(е) програмима подршке и превенције за особе које живе с HIV-ом, укључујући и психосоцијалну подршку.

20. Не би смјело бити дискриминације радника или уздржаваних чланова њихових породица на основу стварног или перципираног HIV статуса у приступу системима социјалног осигурања и програмима осигурања на раду, или у односу на бенефиције према таквим програмима, укључујући и оне за здравствену заштиту и инвалидност, те смрт и породичне пензије.

Подршка

21. Програми његе и подршке требају укључивати мјере прихватљивог смјештаја на радном мјесту за особе које живе с HIV-ом или болешћу која је повезана са HIV-ом, с дужним обзиром на националне услове. Рад би требао бити организован на такав начин да се прилагоди на епизодну природу HIV-а и AIDS-а, као и могуће нуспојаве лијечења.

22. Чланице би требале промовисати задржавање на послу и запошљавање особа које живе са HIV-ом. Чланице требају размотрити ширење подршке кроз подручја запослености и незапослености, укључујући, гдје је то потребно, и могућности стварања прихода за особе које живе са HIV-ом или особе које су обољеле од HIV-а или AIDS-а.

23. Гдје непосредна веза може бити успостављена између професије и ризика инфекције, AIDS и инфекција HIV-ом требају се признати као професионалне болести или несретан случај, у складу са националним поступцима и дефиницијама, те с позивањем на Препоруку о листи професионалних болести из 2002. године, као и другим релевантним инструментима Међународне организације рада.

Тестирање, приватност и повјерљивост

24. Тестирање мора бити заиста добровољно и без икаквих присила, а програми тестирања морају поштовати међународне смјернице о повјерљивости, савјетовању и престанку.

25. Тестирање на HIV или други облици испитивања на HIV се не би требали захтијевати од радника, укључујући и раднике мигранте, оне који траже посао и оне који аплицирају за посао.

26. Резултати тестирања на HIV требају бити повјерљиви и не смију угрозити приступ радним мјестима, сталном запослењу, безбједности запослења или приликама за напредовање.

27. Од радника се, укључујући и раднике мигранте, оне који траже посао и оне који аплицирају за посао, не треба захтијевати да открију информације везане уз HIV о себи или другима по земљама поријекла, транзита или одредишта. Приступ таквим информацијама треба се уредити према правилима о повјерљивости у складу са Кодексом праксе МОП-а о заштити личних података радника из 1997. године, и осталим релевантним међународним стандардима за заштиту података.

28. Радници мигранти, или они који желе да се селе ради запослења, не би требали бити искључени из миграције по земљама поријекла, транзита или одредишта на основу њиховог стварног или перципираног HIV статуса.

29. Чланице би требале имати припремљене поступке рјешавања спорова који су лако приступачни и који обезбјеђују накнаду за раднике ако су повријеђена њихова права која су горе наведена.

Безбједност и здравље на раду

30. Радно окружење мора бити безбједно и здраво, како би се спријечио пренос HIV-а на радном мјесту, узимајући у обзир Конвенцију о безбједности и здрављу на раду из 1981. године, и Препоруку из 1981. године, Конвенцију о промотивном оквиру безбједности и здравља на раду из 2006. године, и Препоруку из 2006. године, те друге релевантне међународне инструменте као што су заједничке смјернице Међународне канцеларије рада и СЗО-а.

31. Мјере безбједности и здравља за спречавање излагања радника HIV-у на радном мјесту требају садржавати универзалне мјере опреза, мјере за спречавање несрећа и опасности, као што су организационе мјере, техничке контроле и контроле радне праксе, личне заштитне опреме, према потреби, еколошке мјера надзора и профилаксе након излагања и друге безбједносне мјере како би се смањило ризик од добијања HIV-а и туберкулозе, посебно код занимања која су највише изложена ризику, укључујући и она у сектору здравствене заштите.

32. Када постоји могућност излагања HIV-у на раду, радници би се требали образовати и оспособљавати о начинима преноса и мјерама за спречавање изложености и инфекцији. Чланице би требале предузети мјере како би се обезбиједило да превенција, безбједност и заштита здравља буду предвиђени у складу са релевантним нормама.

33. Мјере за подизање свијести требају наглашавати да се HIV не преноси случајним физичким контактом и да се присуство особе која живи са HIV-ом не може сматрати опасношћу за радно мјесто.

34. Службе медицине рада и механизми на радном мјесту који се односе на безбједност и здравље на раду требају се бавити HIV-ом и AIDS-ом, узимајући у обзир Конвенцију о службама медицине рада из 1985. године, и Препоруку из 1985. године, *Заједничке смјернице МОП-а/СЗО-а о службама медицине рада и HIV-у/AIDS-у из 2005. године*, и све накнадне ревизије и друге релевантне међународне инструменте.

Дјеца и младе особе

35. Чланице би требале предузети мјере за борбу против дјечјег рада и трговине дјецом који могу произаћи из болести или смрти чланова породице или скрбника због AIDS-а и смањити осјетљивост дјеце на HIV, узимајући у обзир Декларацију МОП-а о основним начелима и правима на раду из 1998. године, Конвенцију о минималној старосној доби из 1973. године, и Препоруку из 1973. године, Конвенцију о најгорим облицима дјечјег рада из 1999. године, и Препоруку из 1999. године. Посебне мјере треба предузети како би се та дјеца заштитила од сексуалног злостављања и сексуалног искоришћавања.

36. Чланице би требале предузети мјере како би заштитиле младе раднике HIV инфекције и укључиле посебне потребе дјеце и младих особа у одговор на HIV и AIDS у националним политикама и програмима. Оне би требале обухватати објективно образовање о сексуалном и репродуктивном здрављу, нарочито ширење информација о HIV-у и AIDS-у кроз стручно оспособљавање и у програмима и службама за запошљавање младих.

V Провођење

37. Националне политике и програми о HIV-у и AIDS-у и свијету рада требају:

(а) имплементирати, у сарадњи са најрепрезентативнијим организацијама послодаваца и радника и других заинтересованих страна, укључујући и релевантне јавне и приватне структуре медицине рада, једним или комбинацијом следећих средстава:

(i) националним законима и прописима;

(ii) колективним уговорима;

(iii) националним политикама и програмима дјеловања који се односе на радно мјесто, те

(iv) секторским стратегијама, с посебним освртом на секторе у којима се особе обухваћене овом Препоруком највише изложене ризику;

(б) укључити правосудне органе надлежне за питања рада, и органе управе за рад у планирању и провођењу политика и програма, те би им обука у том погледу требала бити обезбјеђена;

(ц) предвидјети мјере у националним законима и прописима за рјешавање повреда приватности и повјерљивост и друге заштите које јој се пружају у оквиру ове Препоруке;

(д) обезбиједити сарадњу и координацију између јавних органа и дотичних јавних и приватних служби, укључујући програме осигурања и бенефиција или друге врсте програма;

(е) промовисати и подржавати сва предузећа за провођење националних политика и програма, укључујући и она у њиховим набавним ланцима и дистрибутивним мрежама уз учешће организација послодаваца и радника, те обезбиједити да се тога придржавају предузећа која послују у зонама обраде извоза;

(ф) промовисати социјални дијалог, укључујући и консултације и преговоре, у складу са Конвенцијом о трипартитним консултацијама (Међународни стандарди рада) из 1976. године, и другим облицима сарадње међу државним органима, јавним и приватним послодавцима и радницима и њиховим представницима, узимајући у обзир мишљења особља медицине рада, стручњака за HIV и AIDS, и других страна укључујући и организације које заступају особе које живе са HIV-ом, међународне организације, релевантне организације грађанског друштва и државне механизме координације;

(г) бити формулисани, имплементирани, редовно ревидирани и ажурирани, узимајући у обзир најновија научна и социјална дешавања и потребу за интегрисањем полних и културних питања;

(х) бити усклађени са, између осталог, радом, социјалним осигурањем и здравственим политикама и програмима, те

(и) обезбиједити да чланице обезбиједје одговарајућа средства за њихово провођење, водећи рачуна о националним условима, као и капацитетима послодаваца и радника.

Социјални дијалог

38. Провођење политика и програма о HIV-у и AIDS-у треба се заснивати на сарадњи и повјерењу између послодаваца и радника и њихових представника и влада, уз активно учешће, на њиховом радном мјесту, особа које живе са HIV-ом.

39. Организације послодаваца и радника требају промовисати свијест о HIV-у и AIDS-у, укључујући превенцију и недискриминацију, кроз пружање образовања и информација за своје чланове. Оне би требале бити осјетљиве на полна и културна питања.

Образовање, обука, информисање и савјетовање

40. Обука, безбједносна упутства и све потребне смјернице на радном мјесту које су везане уз HIV и AIDS требају се пружити у јасном и приступачном облику за све раднике и, нарочито, за раднике мигранте, тек ангажоване или неискусне раднике, младе раднике и особе на обуци, укључујући

приправнике и почетнике. Обука, упутства и смјернице требају бити осјетљиве на полна и културна питања и прилагођени карактеристикама радне снаге, узимајући у обзир факторе ризика за радну снагу.

41. Најновије научне и друштвено-економске информације и, по потреби, образовање и обука о HIV-у и AIDS-у требају бити доступни послодавцима, менаџерима и представници радника, како би им се помогло у предузимању одговарајућих мјера на радном мјесту.

42. Радници, укључујући и приправнике, почетнике и волонтере, би требали добијати информације о подизању свијести и одговарајућим обукама у поступцима контроле HIV инфекција у контексту несрећа на радном мјесту и прве помоћи. Радници чија их занимања стављају на ризик од излагања људској крви, производима од крви и другим тјелесним течностима требају добити додатну обуку у превенцији излагања, поступцима пријаве излагања и профилаксе након излагања.

43. Радници и њихови представници требају имати право да буду информисани и консултовани о предузетим мјерама за провођење политике и програма о радном мјесту, а које су везане уз HIV и AIDS. Представници радника и послодаваца требају учествовати у инспекцијама радних мјеста у складу са националном праксом.

Јавне службе

44. Улога служби управе за рад, укључујући и инспекторат за рад, и служби правосудних органа надлежних за питања рада, у одговору на HIV и AIDS, би требала бити преиспитана и, по потреби, ојачана.

45. Системи јавног здравства требају се ојачати и слиједити *Заједничке смјернице МОР-а/СЗО-а о здравственим службама и HIV-у/AIDS-у из 2005. године*, и све накнадне измјене, како би се обезбиједио већи приступ превенцији, лијечењу, њези и помоћи, те смањио додатни притисак на јавне службе, нарочито здравствене раднике, који узрокују HIV и AIDS.

Међународна сарадња

46. Чланице требају сарађивати кроз билатералне или мултилатералне споразуме, путем свог учешћа у мултилатералном систему или путем других ефективних метода, како би се реализовала ова Препорука.

47. Мјере којима се обезбјеђује приступ превенцији HIV-а, лијечењу, њези и службама подршке за раднике мигранте би се требале предузети по земљама поријекла, транзита и одредиште, а споразуми би требали бити склопљени између дотичних земаља, кад год буде потребно.

48. Међународна сарадња треба бити подстицана између и међу чланицама, националним структурама о HIV-у и AIDS-у и одговарајућим међународним организацијама, те требају обухватити и систематску размјену информација о свим мјерама које су предузимају да се одговори на пандемију HIV-а.

49. Чланице и мултилатералне организације требају обратити посебну пажњу на координацију и потребне ресурсе како би задовољиле потребе свих земаља, нарочито земаља са високом распрострањеношћу, у развоју међународних стратегија и програма за превенцију, лијечење, његу и помоћ који се односе на HIV.

50 Чланице и међународне организације требају настојати да смање цијену материјала било које врсте, за превенцију, лијечење и његу инфекција узрокованих HIV-ом и другим опортунистичким инфекцијама и туморима који су повезани са HIV-ом.

VI Наставак и праћење активности

51. Чланице требају успоставити одговарајући механизам или користити постојећи за праћење развоја догађаја у односу на њихове националне политике о HIV-у и AIDS-у и свијету рада, као и за формулисања савјета о његовом усвајању и провођењу.

52. Најрепрезентативније организације послодаваца и радника требају бити заступљене, на равноправној основи, у механизму за праћење развоја догађаја у односу на националну политику. Осим тога, ове организације би требале бити консултоване у оквиру механизма што чешће, узимајући у обзир мишљења организација особа које живе са HIV-ом, стручних извјештаја или техничких студија.

53. Чланице требају, у највећој могућој мјери, прикупити детаљне информације и статистичке податке и предузети истраживања о развоју догађаја на националним и секторским нивоима у односу на HIV и AIDS у свијету рада, узимајући у обзир расподјелу жена и мушкараца и друге релевантне факторе.

54. Осим достављања извјештаја према члану 19. Устава Међународне организације рада, редовно преиспитивање предузетих активности на основу ове Препоруке би могло бити уврштено у националне извјештаје за UNAIDS и извјештаје у складу са релевантним међународним инструментима.

Изнад је наведен аутентични текст Препоруке којег је прописно одобрила Генерална конференција Међународне организације рада током свог 99. засједања које је одржано у Женеви и проглашено затвореним 18. јуна 2010. године.

У ПОТВРДУ ТОГА смо додали наше потписе овог 18. јуна 2010. године.

Текст Препоруке какав је овдје предочен представља истовјетан примјерак текста који је овјерен потписима предсједника Међународне конференције рада и генералног директора Међународне канцеларије за рад.

Овјерен, аутентичан и потпун примјерак,

За генералног директора Међународне канцеларије за рад:

Овјерен, аутентичан и потпун примјерак,
За генералног директора
Међународне канцеларије за рад

Жанел Дије
замјеница правног савјетника
Међународне канцеларије за рад